

Policante. – L.: University of London, 2012. – 336 p. – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://research.gold.ac.uk/8047/1/POL_thesis_Policante_2012.pdf;

4. Prange S.R. Asian Piracy / [Text] / S.R. Prange. – 2017. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://asianhistory.oxfordre.com/view/10.1093/acrefore/9780190277727.001.0000001/acrefore-9780190277727-e-32>; 5. Policante A. Op. cit.

Маркіна Лідія Леонідівна

доцент кафедри психології та педагогіки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат педагогічних наук, доцент

ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПОПЕРЕДЖЕННЯ АНТИСУСПІЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

Цілеспрямоване й ефективне забезпечення національної безпеки у суспільстві передбачає створення цілісної системи превентивного виховання. Обов'язок забезпечити профілактику антисуспільної поведінки серед дітей та молоді покладається на правоохоронні органи, заклади освіти, широке коло державних та громадських організацій, сім'ю.

Необхідно, щоб правоохоронні органи, заклади освіти вирішували ці завдання об'єднаними зусиллями за допомогою педагогічного супроводу превентивної діяльності безпосередньо у закладах освіти та у позанавчальному молодіжному середовищі.

Сучасна модель превентивного виховання носить багаторівневий характер. Окремі рівні цієї моделі знаходяться у вертикально-горизонтально розташованих зв'язках.

Особливої уваги потребує рання профілактика негативних проявів у поведінці дітей дошкільного віку. Саме дошкільна освіта має забезпечити цілісність розвитку дитини, її фізичних, інтелектуальних і творчих здібностей шляхом виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих навичок [1].

Водночас слід оптимізувати систему корекційної роботи на рівнях початкової та базової середньої освіти з учнями, в поведінці яких зустрічаються суттєві відхилення від норм моралі.

Педагоги, психологи, правоохоронці досить уважно ставляться до попередження антисуспільної поведінки підлітків. Зазначимо, що складність проблеми попередження антигромадських, хуліганських проявів підлітків обумовлюють особливості їх вікового психічного і фізичного розвитку, незавершеність їх морального становлення, соціальна та правова незрілість, наявність стереотипів низької культури взаємин.

Важливе місце в структурі превентивного виховання займає пошук нових підходів до розв'язання проблеми попередження правопорушень серед учнівської та студентської молоді в період формування професійних якостей у закладах професійно-технічної та вищої освіти. Як зазначає О.П. Лучанінова, підготовка студента як професіонала відбувається в особливому освітньо-виховному просторі, в якому є всі підстави для вільного вибору особистістю способів самореалізації та духовного розвитку [2, с.118,119].

Отже, у процесі попередження антисуспільної поведінки дітей та молоді потрібно домагатися взаємодії та узгодженості організаційно-педагогічних заходів на різних рівнях превентивного виховання на основі системного та структурного підходів.

Розглядаючи превентивне виховання як єдине ціле, на нашу думку, варто звернути уваги на всебічний розвиток системи «правоохоронці-батьки-педагоги». Не тільки правоохоронцям, але й педагогам, батькам необхідно глибоко знати зовнішнє середовище, в якому функціонує заклад освіти, знаходиться місце проживання з точки зору небезпеки. Значна увага має приділятися організації змістовного дозвілля, розширення клубів та творчих об'єднань за інтересами.

Варто наголосити, що вирішення завдань превентивного виховання потребує інтеграції виховної діяльності в контексті патріотичного, морального, громадянського, правового виховання.

Патріотичне виховання є відправною точкою, головним джерелом розвитку почуття патріотизму, яке висловлює любов та відданість громадян до своєї батьківщини, а також духовно-моральних цінностей та соціальних орієнтирів учнівської та студентської молоді.

Моральне виховання спрямоване на розвиток моральної свідомості, індивідуальних моральних якостей та соціальної зрілості, попередження випадкових та свідомих аморальних вчинків.

Громадянське виховання покликане зняти у неповнолітніх негативізм до громадянсь-

кого життя, прилучити дітей та молодь до суспільно корисної діяльності.

Правове виховання спрямоване на подолання правової безграмотності, підвищення правової культури, розвиток правових почуттів, які регулюють поведінку учнів. Важливим є подолання в правовій свідомості хибних уявлень, негативних навичок і звичок поведінки. Зазначимо, що правосвідомість виконує функцію регулятора поведінки, коли об'єктивні обставини мають правове значення, коли необхідно зробити вибір між законним і незаконним вчинком, використати свої права або, навпаки, утриматися від їх реалізації. Можна з упевненістю сказати, що знання й уявлення про можливі наслідки в результаті порушення правових норм може відвернути антигромадські вчинки та правопорушення.

Віддаючи належне зробленому, водночас слід наголосити на необхідності посилення інтегративних тенденцій стосовно педагогічного супроводу превентивної діяльності правоохоронних органів, громадських організацій, закладів освіти. Системна педагогічна допомога і підтримка дозволяє ефективно вирішувати проблеми попередження антисуспільної поведінки дітей та молоді.

1. «Про освіту»: Закон України від 05.09.2017 № 2145- VIII. – К., 2017.

2. Лучанінова О.П. Виховання майбутнього фахівця у вищому технічному навчальному закладі: теорія і практика: монографія. Дніпро: Пороги, 2017. 404 с.

Недря Кирило Михайлович,
завідувач кафедри,
кандидат історичних наук

Новицька Ія В'ячеславівна,
викладач кафедри гуманітарних
дисциплін та психології поліцейської
діяльності Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СЛУЖБА В ПАТРУЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ ЯК ОДНА ЗІ СТРАТЕГІЙ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАДАПТАЦІЇ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ

За останні роки українське суспільство зазнало суттєвих змін. Значною мірою це пов'язано з бойовими діями на сході країни. Більшість військових, повертаючись з фронту, мають повторно пристосуватися до умов мирного життя. На жаль, не всі з них успішно проходять процес адаптації, про що свідчать, зокрема, кримінальні справи, фігурантами яких стають особи, котрі мають статус учасника бойових дій. За даними Міністерства у справах ветеранів, станом на липень 2019 р. учасниками бойових дій визнано близько 370 000 осіб [3]. Таким чином, проблема реадaptaції ветеранів війни стоїть надзвичайно гостро, в тому числі, з точки зору національної безпеки країни.

Слід зазначити, що на сьогоднішній день неможливо у повній мірі оцінити ступінь психологічної травматизації українських військових. Зокрема й тому, що частина з них набула так званого посттравматичного стресового розладу (ПТСР), симптоматика якого може проявитися навіть через декілька років після безпосередньої участі у військовому конфлікті. Серед симптомів ПТСР можна виділити: надмірну агресивність, конфліктність у родині та на роботі, порушення сну, депресію, схильність до вживання алкоголю та наркотиків, ризик суїцидальної поведінки тощо [4; 7]. За даними Р. Попелюшко [6], симптоми ПТСР вже діагностовано у 35% українських військових, а гострий стресовий розлад – у 25%. Основними проблемами, з якими зіштовхуються учасники бойових дій в Україні є: надмірна агресивність (58,8%), підозрілість (75,5%), страх (57%), демонстративність поведінки (50%). Дослідники Наукового центру гуманітарних дисциплін [4] припускають, що психогенного травмування могли зазнати близько 80% учасників бойових дій на сході України, з них близько 30–40% мають ризик подальшої трансформації психотравми у психіатричне захворювання. Вітчизняні дослідники сходяться на тому, що близько 60% українських вояків потребують допомоги у пристосування до мирного життя.

Одним з можливих шляхів реадaptaції учасників бойових дій є програми працевлаштування колишніх військових у правоохоронні органи. Так, несення служби у патрульній поліції може розглядатися як своєрідний «перехідний етап», що дає змогу учасникам бойових дій поступово звикнути до цивільного побуту, адже служба у силових структурах має